

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

СТАНОВИЩЕ

Настоящото становище е изготвено на основание на Заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ №1165/22.05.2025г. за определяне на научно жури по процедурата за публична защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“ в ПН 3.2 Психология, 3. Социални, стопански и правни науки, и е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Тема: „Психологически последици от Ковид-19 пандемията в Република Гърция“

Изготвил становището: Доц. д-р Иван Кръстев, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Докторант: Григориос Пасхалис Серетис, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Научен ръководител: Доц. д-р Наташа Ангелова, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дисертационният труд „Психологически последици от Ковид-19 пандемията в Република Гърция“ е обсъден и предложен за публична защита от катедра „Психология“ при Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, всички документи са предоставени в срок. Процедурата е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния

състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Актуалност и значимост на темата: Темата на дисертацията на докторант Григориос Пасхалис Серетис е с потвърдена значимост не само чрез множеството научни изследвания в последните 5 години, но и поради многото човешки измерения, които засяга: от практически най-страшното болестта през лечението, превенцията, ограниченията, политическите мерки и икономическите ефекти до метаасpekта какъвто е смисълът, който човек придава на такива феномени като болестните епидемии. В историята на човечеството са известни различни епидемии, които се проявяват периодично и са своего рода мярка за способността на човешката раса да се адаптира към и оцелява във враждебна микробиологична среда. Именно тези способности за адаптация към променените условия на живот по време на КОВИД-19 пандемията са въпрос на изследвания както в медицината по отношение на телесните механизми, така и в психологията във връзка с психичните механизми за справяне. Докторантът Серетис се фокусира върху преживяванията на стрес, страх, тревожност и депресия, които бяха често срещани в популацията, ефекти на изолацията, липсата на адекватна информация и на невъзможността на правителствата да реагират в екстренни ситуации. Споменатите психични състояния бяха изследвани от множество учени по цял свят, но мотивацията на докторантът е, че във времето на започване на дисертацията, в Р. Гърция тези изследвания са сравнително по-малобройни. В днешно време актуалността на темата не е така ясно подчертана, както само до преди една-две години, но това е и в духа на днешното време, в което информационния поток е интензивен и

интересите на хората са динамични. Сякаш основните по-дълготрайни ефекти в световен мащаб са свързани с промените във всички области на икономиката, дигитализацията и развитието на новите технологии. Субективното преживяване на страх, тревожност и депресия бе посрещнато от Световната здравна организация с множество предложения за програми и възможности за психологическа подкрепа. В цял свят психологическите и терапевтичните организации предлагаха различни варианти на доброволчески инициативи за достъп до психологични и здравни грижи. В тази връзка нивото на значимост на дисертационния труд е високо.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата: Дисертацията е с общ обем от 181 страници, които включват 24 таблици и 18 фигури. Цитираната литература обхваща 238 заглавия. Структурата е с класически дизайн и съдържа три основни глави (Теоретична част, Методология на изследването, Резултати), следват Дискусия, Ограничения, Заключение, Научни приноси и публикации по темата на дисертацията.

В първа глава са разгледани основните конструкти на изследването в контекста на проявата на различни епидемии. Подчертано е значението на проучванията в областта на психологията и грижата за психическото здраве. Цитирани са множество изследвания свързани с неблагоприятните ефекти на КОВИД-19 пандемията върху емоционалното функциониране на хората, като преживяванията на страх, тревожност и депресия са подчертани като особено значими фактори, оказващи силен негативен ефект както върху здрави хора, така и при оздравителния процес на инфектирани с Коронавирус.

Във втора глава, озаглавена „Методология на изследването” са представени целите на изследването, изследователските въпроси и научни

хипотези, като всяка една от хипотезите е обоснована с научните изследвания към момента. Извадката от изследвани лица наброява 537 души, от тях 311 жени и 226 мъже, 33.2% са на възраст до 35 години, 44.3% между 36 и 50 години и 22.5% над 50 годишна възраст. Използваните методики са адаптирани за гръцка езикова среда, като по данни на дисертанта са спазени протоколите свързани с етични съображения и е получено пълно съгласие за участие на изследваните лица. Изследователят е изяснил целите на проучването, както и правото за отказ от участие. На всички въпросници е проверена вътрешната съгласуваност на айтемите и са докладвани високи и много високи стойности на Алфа на Кронбах по всички скали от 0.82 до 0.95.

Трета глава представя резултатите за доказване на хипотезите. Григориос Серетис започва тази глава с предствяне на резултатите от описателната статистика на всеки един от въпросниците, това дава възможност на читателя да се запознае с измерението на проявление на всеки един от конструктите по отделно. След това са представени данни от корелационен анализ, които позволяват извод, че се доказва хипотезата свързана с наличие на връзки на зависимост между изследваните конструкти. Предложени са и резултати относно различията в преживяваните състояния по възрастов и полов признак, които показват, че в гръцката извадка няма статистически значими различия между отделните групи в преживяване на споменатите състояния. Ето и някои от заключенията на докторанта: По-голямата част от хората съобщават за нормални нива на тревожност и стрес, което показва обща способност на населението да се справя с тези аспекти на психичното здраве по време на пандемията. По отношение на тежестта на депресията, проучването разкрива, че по-голямата част от населението проявява минимални

симптоми, което предполага устойчивост или адаптивност към предизвикателствата на пандемията. Нивата на страх от КОВИД-19 сред населението варират от минимални до тежки, което показва широк спектър от реакции. Този диапазон от нива на страх предполага, че макар значителен брой хора да са успели да поддържат по-ниско ниво на безпокойство относно пандемията, значителен сегмент от населението изпитва повишен страх. И в тази връзка бих искал да поставя въпрос на докторанта: Бяхте ли изненадан от тези резултати, при условие, че по предварителни данни от предходни изследвания хората са декларирали по-високи нива на стрес, тревожност, страх и депресия? Как бихте коментирал тези различия?

Представените в дисертацията приноси са от теоретичен характер и подчертават научната стойност на дисертацията. Ще подчертая един от приносите, а именно че проучването е от значителна важност за специалистите по психично здраве и политиците, тъй като установява, че засиленият страх от вируса изостря проблемите с психичното здраве. Изследванията подчертават спешната необходимост от разработване на целенасочени интервенции, насочени към смекчаване на психологическия дистрес, предизвикан от страха.

Публикациите са пряко свързани с темата на дисертацията и са публикувани в научни издания.

Техническо изпълнение: Към представения за обсъждане труд бих отправил забележка по отношение на описването на получените данни. Те би трябвало да бъдат представени съобразно изискванията на APA-7, тъй като е по-лесно възприемането им.

Заклучение: Представеният научен труд показва, че докторант Григориос Пасхалис Серетис притежава познания по темата на дисертацията и добри компетенции в областта на педагогическата и

възрастовата психология. Смятам, че научната разработка отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Въз основа на изложеното по-горе приемам, че предложеният дисертационен труд „Психологически последици от Ковид-19 пандемията в Република Гърция“ отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради това давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на членовете на научното жури да подкрепят процедурата за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, в професионално направление: 3.2. „Психология, „Педагогическа и възрастова психология” на докторант Григориос Пасхалис Серетис.

06.06.2025г.
гр. Благоевград

Подпис:
(доц.д-р Иван Кръстев)

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"

OPINION

This opinion was prepared on the basis of Order of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski" No. 1165/22.05.2025 for the appointment of a scientific jury for the procedure for public defense of a dissertation for the award of the educational and scientific degree "doctor" in the doctoral program "Pedagogical and Age Psychology" in PN 3.2 Psychology, 3. Social, Economic and Legal Sciences, and is in accordance with the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, the Higher Education Act, as well as the current Internal Rules of the South-West University "Neofit Rilski".

Topic: "The psychological effects of the Covid-19 pandemic in Greece"

Prepared by: Assoc. Prof. Ivan Kretev, Ph.D., Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South -West University "Neofit Rilski".

Doctoral student: Grigorios Paschalis Seretis, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Natasha Angelova, Ph.D., Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

The dissertation "The psychological effects of the Covid-19 pandemic in Greece" has been discussed and proposed for public defense by the Department of Psychology at the Faculty of Philosophy of the South-West University "Neofit Rilski", all documents have been submitted on time. The procedure is in accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its

Implementation, the Higher Education Law, as well as the current Internal Rules of the South-West University "Neofit Rilski".

Relevance and importance of the topic: The topic of the dissertation of doctoral student Grigorios Paschalis Seretis is of confirmed significance not only through the numerous scientific studies in the last 5 years, but also because of the many human dimensions it touches on: from the practically most terrible disease through treatment, prevention, restrictions, political measures and economic effects to the meta-aspect, which is the meaning that a person gives to such phenomena as disease epidemics. In the history of mankind, various epidemics are known, which occur periodically and are a kind of measure of the ability of the human race to adapt to and survive in a hostile microbiological environment. It is precisely these abilities to adapt to the changed living conditions during the COVID-19 pandemic that are a matter of research both in medicine in terms of bodily mechanisms, and in psychology in relation to mental coping mechanisms. Doctoral student Seretis focuses on the experiences of stress, fear, anxiety and depression, which were common in the population, effects of isolation, lack of adequate information and the inability of governments to react in emergency situations. The mentioned mental states were studied by many scientists around the world, but the motivation of the doctoral student is that at the time of starting the dissertation, in the Republic of Greece, these studies were relatively few. Nowadays, the relevance of the topic is not as clearly emphasized as it was only a year or two ago, but this is also in the spirit of today's time, in which the information flow is intense and people's interests are dynamic. It seems that the main longer-lasting effects on a global scale are related to changes in all areas of the economy, digitalization and the development of new technologies. The subjective experience of fear, anxiety and depression was met by the World

Health Organization with numerous proposals for programs and opportunities for psychological support. All over the world, psychological and therapeutic organizations offered various options for volunteer initiatives for access to psychological and health care. In this regard, the level of significance of the dissertation work is high.

Characteristics of the candidate's scientific and scientific-applied production: The dissertation has a total volume of 181 pages, which include 24 tables and 18 figures. The cited literature covers 238 titles. The structure is of classical design and contains three main chapters (Theoretical part, Research methodology, Results), followed by Discussion, Limitations, Conclusion, Scientific contributions and publications on the topic of the dissertation.

In the first chapter The main constructs of the study are examined in the context of the manifestation of various epidemics. The importance of research in the field of psychology and mental health care is emphasized. Numerous studies related to the adverse effects of the COVID-19 pandemic on the emotional functioning of people are cited, with the experiences of fear, anxiety and depression being highlighted as particularly significant factors, having a strong negative effect both on healthy people and on the recovery process of those infected with Coronavirus.

In the second chapter, entitled “Research Methodology”, the objectives of the study, research questions and scientific hypotheses are presented, with each of the hypotheses being justified by scientific research to date. The sample of subjects studied consists of 537 people, of whom 311 are women and 226 are men, 33.2% are under 35 years of age, 44.3% between 36 and 50 years of age and 22.5% over 50 years of age. The methodologies used are adapted for the Greek language environment, and according to the dissertation, the protocols related to ethical considerations were followed and full consent for participation of the

subjects was obtained. The researcher clarified the objectives of the study, as well as the right to refuse participation. The internal consistency of the items was checked for all questionnaires and high and very high values of Cronbach's Alpha were reported on all scales from 0.82 to 0.95.

The third chapter presents the results for proving the hypotheses. Grigorios Seretis begins this chapter by presenting the results of the descriptive statistics of each of the questionnaires, which allows the reader to get acquainted with the dimension of manifestation of each of the constructs separately. Then, data from correlation analysis are presented, which allow the conclusion that the hypothesis related to the presence of dependency relationships between the studied constructs is proven. Results are also proposed regarding the differences in the experienced states by age and gender, which show that in the Greek sample there are no statistically significant differences between the groups in experiencing the mentioned states. Here are some of the conclusions of the doctoral student: The majority of people report normal levels of anxiety and stress, which indicates a general ability of the population to cope with these aspects of mental health during the pandemic. Regarding the severity of depression, the study reveals that the majority of the population exhibits minimal symptoms, which suggests resilience or adaptability to the challenges of the pandemic. Levels of fear of COVID-19 among the population range from minimal to severe, indicating a wide spectrum of responses. This range of fear levels suggests that while a significant number of people have managed to maintain a lower level of anxiety about the pandemic, a significant segment of the population is experiencing heightened fear. And in this regard, I would like to pose a question to the Ph.D. student: Were you surprised by these results, given that according to preliminary data from previous studies, people have declared higher levels of stress, anxiety, fear and depression? How would you comment on these differences?

The contributions presented in the dissertation are of a theoretical nature and underline the scientific value of the dissertation. I will highlight one of the contributions, namely that the study is of considerable importance for mental health professionals and policymakers, as it finds that increased fear of the virus exacerbates mental health problems. The research highlights the urgent need to develop targeted interventions aimed at mitigating the psychological distress caused by fear.

The publications are directly related to the topic of the dissertation and are published in scientific journals.

Technical performance: I would like to make a remark regarding the description of the obtained data. They should be presented in accordance with the requirements of APA -7, as it is easier to perceive them.

Conclusion: The presented scientific work shows that doctoral student Grigorios Paschalis Seretis possesses knowledge on the topic of the dissertation and good competencies in the field of pedagogical and age psychology. I believe that the scientific work meets the conditions and procedure for awarding the educational and scientific degree "doctor" under the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff and the Regulations for the Development of the Academic Staff of the South-West University "Neofit Rilski".

Based on the above, I accept that the proposed dissertation "*The psychological effects of the Covid-19 pandemic in Greece*" meets the requirements set out in the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria. Therefore, I give a positive assessment of the dissertation and propose to the members of the scientific jury to support the procedure for awarding the educational and scientific degree "doctor", in the professional field:

3.2. "Psychology, "Pedagogical and Age Psychology" to doctoral student
Grigorios Paschalis Seretis.

06.06.2025

Signature:

Blagoevgrad

(Assoc. Prof. Ivan Kretev, Ph.D.)